LAUSUNTO

Helsinki 7.6.2021

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNTA

Viite: lausuntopyyntö 4.6.2021

Asia: HE 97/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 230 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: lakimies Kirsi Väätämöinen, kirsi.vaatamoinen@soste.fi, 040 839 7913

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE kiittää valiokuntaa lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

SOSTE kannattaa kustannustuen jatkamista ja sulkemiskorvauksen laajentamista, koska pandemia ja siitä johtuneet rajoitukset ovat pitkittyneet eikä lukuisilla yrityksillä ole ollut mahdollisuutta toimiensa sopeuttamiseen.

Aiempien ja nykyesityksen mukaisten muutosten myötä laki tulee sisältämään jo viisi erilaista tukea: alkuperäinen kustannustuki (muutettuna), toimitilojen sulkemisesta johtuva korvaus (pienten yritysten sulkemiskorvaus), tapahtumatakuu, suurten ja keskisuurten yritysten toimitilojen sulkemisesta johtuva korvaus ja tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin. Tukien erilaiset laskentatavat ja mahdollisuus eri tukien laskennalliseen päällekkäisyyteen ennen niistä tehtäviä vähennyksiä tekevät kokonaisuudesta varsin vaikeasti hahmotettavan.

Työ- ja elinkeinoministeriö on jo kiitettävästi selkeyttänyt lakiesityksen uusia pykäläehdotuksia huomioimalla muun muassa SOSTEn niistä esittämiä kommentteja. Kiinnittäisimme kuitenkin vielä valiokunnan huomion suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvausta koskevan pykäläehdotuksen 5 c ensimmäiseen momenttiin. Sen mukaan:

”*Suurille ja keskisuurille yrityksille, jonka toimitiloja on […] maalis- ja huhtikuun aikana 2021 pidetty suljettuina asiakkailta, maksetaan sulkemisajalta korvaus 70 prosenttia sulkemisajan tappioista*, jotka on määritelty siten, kuin kirjanpitolaki (1337/1997) tilinpäätökseltä edellyttää ja jotka ulkopuolinen tilintarkastaja on varmistanut. *Jos yritys kuuluu konserniin, tappiota tarkastellaan konsernitasolla*. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei oteta huomioon tappioiden laskennassa. Sulkemisajan tappio voi olla kuitenkin korkeintaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisten kustannusten yhteissumma *sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan sulkemisajalta*. Tuen enimmäismäärä on 1 800 000 euroa.” (kursivoinnit lisätty)

Ymmärrämme pykäläehdotuksen tarkoituksena olevan, että konsernin kaikkien suljetuiksi määrättyjen osien tappioita tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Pykälä on kuitenkin muotoiltu siten, että se kattaa konsernin kaikkien osien, myös avoimina olleiden osien tappiot. Toisin sanoen tappioiden laskenta rajoittuu sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan sulkemisaikaan, mutta ei sulkemisen kohteena olevaan liiketoimintaan. Katsomme, että muotoilua olisi syytä korjata. Se voisi kuulua esimerkiksi näin:

”*Suurille ja keskisuurille yrityksille, jonka toimitiloja on […] maalis- ja huhtikuun aikana 2021 pidetty suljettuina asiakkailta, maksetaan korvauksena 70 prosenttia suljetun liiketoiminnan sulkemisajan tappioista*, jotka on määritelty siten, kuin kirjanpitolaki (1337/1997) tilinpäätökseltä edellyttää ja jotka ulkopuolinen tilintarkastaja on varmistanut. *Jos yritys kuuluu konserniin, tappiota tarkastellaan konsernitasolla*. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei oteta huomioon tappioiden laskennassa. Sulkemisajan tappio voi olla kuitenkin korkeintaan *sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan* 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisten kustannusten yhteissumma *sulkemisajalta*. Tuen enimmäismäärä on 1 800 000 euroa.”

Sekä lakiesityksen 5 c että 5 d pykälässä (suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvaus ja tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin) on pudotettu pois 7 pykälän vaatimus, jonka mukaan yrityksen

on hakemuksessaan annettava tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset. Tämä sisältää myös tiedot ja selvitykset siitä, että yritys ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys. 5 c ja 5 d pykälissä edellytetyssä tilintarkastajan raportissa ei vaadita kommentoimaan sitä, onko kyseessä tällainen vaikeuksissa oleva yritys. Tämä herättää kysymyksen siitä, miten yrityksen status aiotaan todentaa. Se olisi syytä selventää.

Lakiesityksen perusteluissa kohdassa ”Tavoitteet”, s. 11, todetaan, että ”Esityksen avulla parannettaisiin yritysten mahdollisuuksia selviytyä yhä jatkuvasta kriisistä. *Mahdollistamalla entistä paremmin tukea pienille yrityksille, parannettaisiin myös itsensä työllistävien yksinyrittäjien ja pienempien yritysten selviytymistä kriisin yli ja nopeutettaisiin yritysten elpymistä*.”

Havaintojemme mukaan lakiesitys parantaa kuitenkin ainoastaan suurten ja keskisuurten yritysten tukimahdollisuuksia. Niille avautuu mahdollisuus sulkemiskorvaukseen (5 c §) sekä kattamattomia kiinteitä kustannuksia koskevaan tukeen (5 d §). Perustelujen mukaan viime mainittu kohdentuu yrityksiin, joiden 1,8 miljoonan euron tukikatto on täynnä tai täyttymässä. Erityisiä pienempiin yrityksiin kohdentuvia toimia lakiesitys ei sisällä.

Alun pitäen juuri pienet yritykset ovat kärsineen pandemian vaikutuksista suhteellisesti suuria enemmän. Suurilla yrityksillä ja konserneilla on sellaisia mahdollisuuksia tasapainottaa talouttaan liiketoiminnan voitollisilla osilla, joita pienillä yrityksillä ei ole. Alle 2000 euron tukien leikkurin poistaminen kustannustuen toiselta kierrokselta alkaen paransi jonkin verran pienimpien yritysten asemaa, samoin pienten yritysten sulkemiskorvaus kolmannelta kierrokselta alkaen. Eri tukien erilaiset laskentaperusteet tekevät kuitenkin vaikeaksi vertailla pienten ja suurten yritysten tukia keskenään. Kaipaisimmekin käsillä olevan lakiesityksen perusteluihin sanallista vertailua tukikokonaisuuden vaikutuksista eri kokoisten yritysten asemaan ja arviota siitä, painottuvatko tuet tarkoituksenmukaisesti ja tasapuolisesti.